

Szakmai és társadalmi kapcsolatok segítése

Készítette: Andorkó Éva, Fehér Boróka és Gerencsér Tamás (Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda)

Részvétel leendő szociális szakemberek képzésében – terepgyakorlati koordináció

A BMSZKI szakmai munkájában a szolgáltatásnyújtáson belül mindig is különös fontossága volt a szakmatanításban való részvételnek is. Ennek során nemcsak a belső továbbképzések területén, hanem a leendő szociális szakemberek képzésében is jelentős szerepet vállalunk azáltal, hogy terepgyakorlati lehetőséget biztosítunk több felsőoktatási és szakoktatói intézmény számára is. Az elmúlt évben a hagyományos, a szociális intézmények működésébe, esetmunkába való betekintést és közreműködést célzó gyakorlatok vezetésében 12 szolgáltatási egységünk is részt vett, de emellett a pszichológiai tanácsadást és mentálhigiénés támogatást végző szakembereinkhez és a Szakmai Fejlesztési és Módszertani Irodához is érkeztek hallgatók a szakmai gyakorlatra. Ezen gyakorlatitípus keretében 2025-ben 23 hallgatóval működünk együtt, illetve rajtuk kívül a Táblás Átmeneti Szállás művészetterápiás csoportja is fogadott szakirányú továbbképzésből hospitáló hallgatókat.

A Szakmai Fejlesztési és Módszertani Iroda ezen gyakorlatok koordinációjában működik közre. A hallgatói megkeresések a belső eljárásaink szerint ide kerülnek irányításra, illetve a Károli Gáspár Református Egyetem közvetlen megkeresései a nappali tagozatos szociális munkás hallgatók 40 órás hajléktalanellátás területén elvégzendő gyakorlatára vonatkozóan is ide érkeznek. Ilyen esetekben a gyakorlatvezetésre nyitott intézmények és tereptanárok felderítését és hallgatókkal való összekötésével kapcsolatos lépések megtételét követően, a hallgatókkal megkötésre kerülő gyakornoki megállapodás és az ehhez kapcsolódó tájékoztató dokumentáció elküldését is mi bonyolítjuk.

Az eddigi években nem folytattunk a gyakorlatok tapasztalatait összegyűjtő, a tereptanárokat támogató, illetve a gyakornokok jelenlétének az intézményben folyó szakmai munkára, a tereptanárok és stábtagnak ehhez kapcsolatos megéléseire vonatkozó értékelési tevékenységeket, azonban a jövőre vonatkozó terveink között ilyen irányú fejlesztések is szerepelnek. Az utóbbi években ugyanis bővült azon oktatási intézmények köre, ahonnan hallgatók érkeznek hozzánk, illetve több képző helyen a felvételt nyert hallgatók száma is emelkedett. A kapacitásaink tervezésénél ezen aspektusokra is figyelemmel kell lennünk, és szükséges képet kapunk arról,

hogy a kollégák megélései alapján milyen hozzáadott értéke van ennek a tevékenységnek, illetve szükséges volna-e egyéb belső támogatási eszközöket is alkalmaznunk ahhoz, hogy minél több munkatársunkat tudjunk bevonni ilyen jellegű mentori tevékenységbe.

A korábban ismertetett, klasszikusnak tekinthető gyakorlatforma mellett 2025 tavaszi és őszi félévében a Semmelweis Egyetem szociális munka MA képzésével való együttműködés keretében egy új, szolgáltatásfejlesztési célhoz kapcsolódó, projektalapú gyakorlat is megvalósult. A gyakorlat eredményeként egy olyan útmutató készült el, amely az adósságkezeléshez kapcsolódó eszközöket és ismereteket a szociális munka kompetenciaterületén könnyen áttekinthető formában foglalja össze. Az útmutató célja, hogy támogassa a szociális szakembereket az esetkezelés során, és segítse az ügyfelek számára is érthető információk átadását. Ez hozzájárulhat a rendezetlen adósságok hatásainak közös áttekintéséhez és a lehetséges megoldások feltérképezéséhez. A gyakorlaton részt vevő, öt fős hallgatói csoport már a szakmában dolgozó, szakmai ismereteiket bővíteni kívánó szakemberekből állt. Ők a tavaszi félév során belső szükségletfelmérést végeztek a kollégáink körében, amely az eszköz megtervezését alapozta meg. Az őszi félévben ennek eredményeire építve elkészítették a kézikönyv tervezetét. A munka során nemcsak a vonatkozó jogszabályok és a már elérhető szakmai anyagok feldolgozására került sor, hanem külső szakértőkkel folytatott konzultációkra is. A végleges anyagot jogi lektorálást követően a kollégák számára is elérhetővé tesszük.

Részvétel társadalomtudományi kutatásokban

A BMSZKI mérete, szolgáltatásainak sokszínűsége, szakmai munkánk színvonala és annak részletes dokumentálása lehetővé teszi, hogy szerepet vállaljunk olyan kutatások segítségével, amelyek kapcsolódnak az általunk ellátott feladatokhoz, ügyfélkörünkhöz.

2025 folyamán összesen 22 kutatói megkeresés érkezett be hozzánk – elsősorban szakdolgozatokhoz, néhány esetben doktori disszertációkhoz vagy egyéb kutatásokhoz kérték a segítségünket. A kutatókat az engedélyezett kutatási tervek, az etikai és adatvédelmi nyilatkozatok alapján összekötöttük a megfelelő intézményekkel, ahol általában interjúk módszertannal vizsgálták a választott területet.

A megkeresések továbbra is nagyon vegyes képet mutatnak abban a tekintetben, hogy milyen tudományág területéről érkeznek: a szociális munkán, szociológián túl, pszichológia, tájépítés,

geográfus, jog, mentálhigiéné és még üzleti, gazdasági képzési területekről is érkeznek hallgatók. Nagyon örülünk ennek, hiszen ez azt mutatja, hogy nincs olyan tudományos terület, amelynek ne volna, ne lehetne köze a leszakadó társadalmi csoportokhoz, a megsegítésükhöz vagy egyáltalán ahhoz a gondolathoz, hogy a társadalmi kirekesztés hogyan lenne megelőzhető.

A BMSZKI 2025 októberében továbbá részt vett az európai *Homeless Count* projekt megvalósításában – a közterületi számlálás egyik körzetének a Dózsa György úti telephely szolgált bázisul, és munkatársaink is járták Budapest külső kerületeit a hajléktalan emberek számának megismerése érdekében. Nappali melegedőinkben, szállásnyújtó intézményeinkben 1330 kérdőívet vettek fel a szolgáltatásokat használók körében.

Iskolai Közösségi Szolgálat

Szervezetünk együttműködik több budapesti középiskolával is abban, hogy tanulóinknak lehetőséget biztosítsunk az iskolai közösségi szolgálat keretében, rászoruló embereket segítő programjainkban való közreműködésre. 2025-ben három középiskolai tanuló vett részt ilyen tevékenységekben. Ennek során közösségi programok szervezésében és megvalósításában, illetve a szolgáltatások belső terének lakókkal közösen történő szebbé tételében voltak leginkább segítségünkre a diákok.

Társadalmi érzékenyítés, szakmai és társadalmi párbeszédet segítő tevékenységeink – Útkereső társasjáték

A BMSZKI saját fejlesztésű társasjátéka az *Útkereső társasjáték* (részletek itt: <https://www.bmszki.hu/hu/elso-lepes/jatek>), ami hajléktalanságban élő emberek mindennapi életébe enged bepillantást. A játékot rendszeresen elvisszük középiskolákba, adományozó partnereinkhez, együttműködő szervezetekhez, valamint a szociális szakképzésben tanuló hallgatókhoz. Célunk, hogy a résztvevők átfogóbb ismereteket szerezzenek a hajléktalan emberek életében felmerülő döntési helyzetekről, a rendelkezésükre álló lehetőségekről, a hajléktalanellátó intézményrendszer működéséről, valamint a hazai lakhatási szegénység kérdésköréről.

2024-ben több kollégánk is elsajátította a játékvezetés módszertanát, így a későbbiekben többen is be tudtak kapcsolódni a különböző eseményeken zajló játékalkalmak vezetésébe.

Fontosabb alkalmak, amikor az Útkereső játékkal játszottunk 2025-ben:

- Kollégánk immár második alkalommal vitte el az Útkeresőt a Fekete Zaj Fesztiválra, ahol a résztvevők játékos formában ismerkedhettek meg a hajléktalansággal kapcsolatos élethelyzetekkel és döntési lehetőségekkel.
- A játékkal több középiskolás csoporttal játszottunk, illetve egy alkalommal egy általános iskolás osztállyal is, két kisebb csoportra osztva.
- Az Útkereső társasjáték része az Új belépők képzésének, így minden új belépő kollégának van lehetősége kipróbálni a játékot.

Továbbra is érvényben van az a szakmai együttműködésünk, amelynek keretében a BMSZKI egykori munkatársa, a játékvezetésben jártas Verasztó Edina beépítette az Útkeresőt a Szegedi Tudományegyetem Kossuth Zsuzsanna Technikum és Szakképző Iskolája, valamint annak partnere, a Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ egészségügyi képzéseibe. A játékot emellett a Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Karán is bemutatták. A két eseményen összesen 35 fiatal próbálta ki a játékot. A cél mindkét intézményben az volt, hogy fejlesszük a tanulók empátiáját, társadalmi érzékenységét és önreflexióját, valamint elősegítsük nyitottabb hozzáállásukat az egészségügyi ellátással kapcsolatos társadalmi kihívások megértéséhez. Mindkét intézményben nagyon jó fogadtatása volt a játéknak, szeretnék a továbbiakban is használni. A Pedagógusképző kar hallgatói rendelkeztek már ismeretekkel a hajléktalan emberek élethelyzetére és a szociális ellátórendszer működésére vonatkozóan, ami megmutatkozott a játék során is. Mindannyian nyitottan, érdeklődően vettek részt az alkalmakon, és alapvetően morális és döntési dilemmák mentén mozgatta meg őket a játék: többek között a túlélési stratégiák kérdései, a prostitúció keltettek intenzív szakmai beszélgetéseket. Verasztó Edina játékvezető visszajelzése: *„A foglalkozások tapasztalatai alapján elmondható, hogy a társasjáték mindkét célcsoport esetében erősen támogatta az empátikus gondolkodás és a társadalmi érzékenység fejlődését. A résztvevők nyitottabban közelítettek a hajléktalan emberek élethelyzeteihez, és több alkalommal reflektáltak arra is, hogy milyen előítéletek vagy sztereotípiák befolyásolják a saját megítéléseiket. A játékmenet során jelentős szerepet kaptak az olyan morális dilemmák, mint a prostitúció kérdése, a túlélési stratégiák, a társak támogatásának felelőssége vagy a döntések hosszú távú következményei. Ezek a témák gyakran élénk szakmai beszélgetéseket indítottak el, és érzelmi reakciókat is kiváltottak a résztvevőkben.”*

Először kaptunk meghívást egy székesfehérvári szociális intézményhez, ahol két csoportban volt lehetőségünk játszani. Az egyik csapat a szociális munkatársakkal, a másik csapat a

szociális intézmény vezetőivel és a velük kapcsolatban lévő rendvédelmi szervek képviselőivel játszott. A játék során kialakuló beszélgetések nemcsak abban segítették a résztvevőket, hogy mélyebben megértsék hivatásuk emberi vonatkozásait, hanem lehetőséget teremtettek arra is, hogy megosszák első benyomásaikat, kérdéseiket és bizonytalanságaikat. Mindkét csoport nyitottan és érdeklődően vett részt a beszélgetésekben. Hozzászólásaikban több kritikus észrevétel is megjelent, amelyek gyakran inkább az ellátórendszer korlátaira és nehézségeire irányultak. Ez a szemlélet ugyanakkor jó alapot teremtett a mélyebb és árnyaltabb párbeszédhez: közösen elemezhetjük az egyes élethelyzetek összetettségét, és azt is, hogy a társadalmi és intézményi körülmények miként befolyásolják az egyéni életutakat.

Mindezek alapján egyértelművé vált, hogy az ilyen programokra továbbra is nagy szükség van, hiszen hozzájárulnak a különböző társadalmi helyzetek és kihívások mélyebb megértéséhez, valamint az ezek iránti nyitottabb és elfogadóbb szemlélet kialakulásához.

A hajléktalan élethelyzetű nők szükségleteire reflektáló szakmai munka

A BMSZKI-ban az elmúlt években több olyan kezdeményezés történt, amely az intézményeket használó nők speciális szükségleteinek feltérképezését és támogatását célozta. 2025-ben többek között az alábbi tevékenységeket végeztük ezen a területen.

A Fővárosi Önkormányzat Budapest Ösztöndíjprogramja keretében két ösztöndíjas és egy szakmai gyakorlatát az intézményben töltő hallgató jelentkezett, hogy a hajléktalan szülők és külön élő gyermekeik témában interjút készítsen és fókuszcsoportos beszélgetéseket vezessenek. Az eredményeket a BMSZKI vendégszoba programjába építettük, a Magyar Szociológiai Társaság éves konferenciáján is bemutattuk, valamint a Párbeszéd szociális munka folyóiratba nyújtottuk be publikálásra.

2025 őszén immár három Budapest Ösztöndíjas hallgatót fogadtunk a nők biztonsága az intézményekben téma vizsgálatára. Miután megismerkedtek a téma szakirodalmával és meglátogatták a BMSZKI nőket is fogadó intézményeit, résztvevői megfigyelést végeztek az Aszódi koedukált éjjeli menedékhelyen és nappali melegedőben, valamint az Origóc nappali melegedőben, illetve fókuszcsoportos beszélgetést szerveztek az intézményeket igénybevevő nőkkel. E mellett szakértői interjút készítenek a nőket támogató munkatársakkal. Eredményeiket felhasználjuk az intézmények fejlesztésére, továbbá biztonsági protokolljaink frissítésére.

Munkatársaink bekapcsolódtak a Fővárosi Áldozatvédelmi Fórum üléseire, ahol értékes kapcsolatokat tudunk építeni különböző szervezetekkel és szakemberekkel. Ennek eredményeképp például a Ferencvárosi Óvóhely áldozatsegítő csoportja felajánlott együttműködési lehetőségeket a 9. kerületi intézményeink számára. 2025. július 18-án a Józsefvárosi Önkormányzattal közös szakmai napot tartottunk nemzetközi vendégek és hazai szakemberek részvételével, „Nők biztonsága – Családon belüli erőszak és lakhatási szegénységben érintett nők támogatása európai uniós projektekkkel” címmel, ahol bemutattuk a *Beszélő képek* projekt fényképes üzeneteit és a traumatudatos nőgyógyászati rendelőt.

Tavasszal a Fővárosi Közgyűlés kérésére felmérést készítettünk a menstruációs méltóság témájában. Egyfelől összegyűjtöttük az intézmények dologi igényeit, a női mosdók felszereltségét és azt, hogy befér-e egy automata vagy más módon kell biztosítani a higiéniai termékekhez való hozzájutást. Másfelől összesítettük az Ügyfélelégedettségi vizsgálat vonatkozó válaszait, és egy gyakornok segítségével összegyűjtöttük a Dózsa éjjeli menedékhelyen már működő betétautomatával kapcsolatos tapasztalatokat. Több telephelyen csoportos beszélgetést szerveztünk nők számára, hogy megismerjük a menstruációval kapcsolatos támogatási szükségleteiket. Az ezek alapján összeállított programcsomagot 2026 folyamán valósítjuk meg.

2026-ban szeretnénk nagyobb figyelmet fordítani a várandós nők szükségleteire és támogatási igényeire és kialakítani egy olyan szolgáltatást, ahol biztonságos közegben készülhetnek a szülésre és kisbaba nevelésére.